

Kotász Zoltán

CSALIT

Miért van az, hogy a gyerekkoromra alig emlékszem? Május végétől kora őszig a határban csatangoltam, gondtalanul, kényelmesen, az idő múlásával mit sem törődve. A határban? Nem, nem is a határban – csak a kertben, a dombon (egy korábbi, téli eset kapcsán Szomorú Szánkódombnak neveztem el) és főképp, leginkább: a csalitban. A határhoz a szomszéd ház is hozzátartozott volna, oda azonban nem merészkedtem.

Nyár volt, mindig csak nyár volt; s én mezítláb kószáltam örökké alakuló, képlékeny tervektől részegen. Állatokat figyeltem, gyümölcsöt szedtem, agyagot bányásztam, botot faragtam, búvóhelyet építettem. Köveket hajigáltam, bogarakat gyűjtöttem – alkonyattájt pedig üres hordók takarásában apró tüzet raktam, s áldozatul odavettem a cakkos szárnyú barna lepkéket. Ha semmi más nem jutott eszembe, csak hanyatt dőltem a fűbe, s behunyorogtam az örökizzó napba. Vártam, hogy a természet szórakoztasson és becézzen.

Ilyen várákozásra persze nemigen volt szükség. A kertünk végén kezdődő üres és gondozatlan telek, ez a jelzés nélküli földdarab – gazdáját soha nem láttam – valóságos dzsungelként tombolt. Alacsony fák, magas cserjék, kapitális gizgaz, s tetejébe az egészét átfonó virgonc kúszónövények. Aki behatol, mintha barlangban járna. A csalit állandó csábítás; valami rendre alakul, készülődik a mélyén. Itt tenyésznek például a gombák. A gombák olyanok, akárha húsból volnának! Na persze: dögevők. Minden rendes növény zöld, zöld, és napfényre vágyik, a gomba ellenben korhadékon, mások nyirkos maradványain él, elbújik, és sápatag puffasztja magát az aljzatban, az avaron, gyökerek tövén... Sunyi, élőködő kalaposok. Micsoda élvezet egy gombát meztelen talppal leleplezni! Lábujjaim széttranszírozzák a hűvös testet; a növény szétesik, kibuknak a spóratartó lemezek, felhasad és szétrongyolódik a törzs, a kalap bőre, kipréselődnek a nedvek... Világfelfordulás! Világfelfordulás, ahogy a titkok hiánytalan napvilágra jönnek! A gombákat tehát széttapostam, majd undorral keveredő élvezettel figyeltem, ahogy ragacsos levük rátapad, rászárad a bőrömrre.

A dzsungelben, a csalitban mégsem a gombák a legérdekesebbek. És nem is a kőbor macskák, az ismeretlen csontok vagy a kiselejtezett, behajigált használati tárgyak. A csalitban maga a csalit érdekes. A sűrű televény, a párás levegő, a hűvösen árnyékos és a váratlan napfoltos részek vad váltakozása. Az, hogy néha utat kell törnöd magadnak, hiszen a vadsóska indái elakasztják tagjaidat, törzsed... Akadályoztatás, ami azonban nem komoly; az ember csak megrántja a vállát, kavar a lábával, suhint a kézfejjével – s továbbmegy. A szövevény nem kíván többet, mint hogy egy kicsit foglalkozz vele; ismerd ki, és szelidítsd magadhoz, miközben ő is rajtad hagy kevéske nyomot. Horzsolások, amelyek alig mennek túl a simogatáson, és valójában csak növelik kedvedet a csalitához. A csalit tehát engedelmes, sőt kifejezetten barátságos; kívül kusza, riasztó arculatával rettentti a kíváncsiskodót, belül viszont sátorként óvja a bizalmába fogadott hódítót. A csalitban, ha erre szottyan kedved, akár le is vetkőzhetsz, s úgy, meztelenül kúszhatsz-mászhat, aztán nyugodtan fölkapaszzkodhatsz az ecetfára, és onnan, ágak magasából pisilhetsz a páfrányok közé. Senki nem vesz észre, és senki nem szól rád.

A csalitban jó. A csalit ezért folyamatosan csábít, kecsegtet, szippant magába – ehhez az érzéshez csak hosszú évek múltán tapasztaltam hasonlót.

Ezen a délelőttön viszont úgy gondoltam, hogy a lábtechnikámmal foglalkozom. A Meredek Kónél gyakoroltam, passzolgattam a rongylabdát. A Kő széles, sima oldaláról visszacsorgott a laszti; persze ehhez jó nagyokat kellett belebikáznom. Már épp fontolgattam, hogy csomózok a szétlazult focin néhányat, amikor a szomszéd házból oda-jött egy kislány, és megállt mellettem néhány méterre. Nem hagytam hát abba, inkább még nagyobbakat kúrtam a szerbe.

A lány nézte egy darabig, hogyan erőlködök a lifegő rongykupaccal, aztán megszólalt.

– Nálatok is arról beszélnek, hogy háború lesz? Nálunk otthon mindig arról beszélnek. – A dombon túl, a szomszéd tömbben több gyerek is lakott, de beszélőviszonyban csak Melanie-val álltam közülük.

– Igen... Háború lesz, és Parákék lesznek az ellenség.

Melanie elgondolkodott.

– Azért, mert tavaly megverték a dombon?

– Nem...

– Pedig nagyon megverték; emlékszem, belenyomtak a hóba, és nem tudtál belőle felkelni, és lila maradt utána az arcod...

– Nem! Nem azért! – Abba hagytam a rugdosást. – Mindjárt elmagyarázom, miért lesz háború. De előtte mutatok valamit.

Elindultam a csalit széle mentén, Melanie tétován követett. Egy széles lapulevél takarásából kiemeltem a kincset, a bizonyítékot, amit még előző délután törtem és rejtettem el. Valamikor régen, nagyon régen a csalit rendes kert lehetett, a széléhez rózsákat ültettek, a rózsák itt-ott, elvadulva és terebélyesen ma is virágoztak. Odaléptem Melanie-hoz, és a tüskék közé mutatva magyarázni kezdtem.

– Én fedeztem fel. Eddig nem talált senki sem ilyet. – A tüskék között bogár kapaszkodott a szárba. – Nagyon ritka lehet. És a színe miatt nehéz észrevenni. Imádkozó Lovagnak neveztem el... Tudod, a felfedező nevet adhat annak, amit talált. Attól fogva mindenkinek úgy kell hívnia. – A rovar hátsó lábaival kapaszkodott a szárba, miközben az elsőket, a levegőben, összetette maga előtt. – Ez nem az első felfedezésem. Több különleges gombát találtam, aztán őskori csontokat is...

– Meghalt? – Melanie a bogárra sandított.

– Azt hiszem, igen. Tegnap ugyanígy ült.

– A rózsát nekem adod? A bogár nélkül...

Rövid töprengés után levettem a bogarat, és odaadtam a rózsát.

– Az Imádkozó Lovag nem kell?

– Undorító!

Gyorsan becsúsztottam a Lovagot ingem zsebébe. Lehet, hogy Melanie most azt gondolja rólam, kizárólag csak bogarak, gombák, csontok érdekelnek?

– Ha majd nagy leszek, feleségül veszek.

Két elkerekedő barna szem.

– Tényleg?

– Igen.

– Megigéred?

– Megigérem.

Egy fiú jelent meg fölöttünk, a dombon, abból a házból, ahol Melanie is lakott. Ész-

revette, hogy a csalit szélénél beszélgetünk, felügetett a lejtő legmagasabb pontjára, csipőre tette a kezét, és lekiabált:

– Három macska, tizenegy varjú, kilenc döglött légy! Jó gyerek légy!

Úgy csináltam, mintha nem hallanám.

– Jó gyerekek!

Lakita Gál idősebb volt nálam, talán fél vagy egy évvel, ám alacsonyabb, s feltűnően cingárabb is. Nem féltem tőle.

– Szerelmesek! Sze-rel-me-sek!

Melanie fintorogva maga elé nézett.

– Gál a legbutább gyerek, akit ismerek.

Lakita mellett ekkor megjelent egy másik, fehér atlétát és lompos, térdig érő nadrágot viselő fiú. Azonnal felismertem: Szokol Simi. Lehet, hogy Szokol nem volt olyan buta, mint Lakita, viszont magasabb és erősebb volt nála.

Nos... Haza is szaladhattam volna, vagy akár gyorsan be a csalitba... A csalitba nem jöttem volna utánam; Parák korábban ott belelépett valami tüskébe, tüskés ágba, szörnyű hatalmasra dagadt a lába... Azóta a Parák-gengből mindenki kerüli a csalitot; még Melanie is, pedig ő nem tartozik hozzájuk, és lehet, hogy nem is a tüskétől fél, csak a nyirkos levegőtől, a csigáktól, a félhomálytól... Nem tudom. Szóval... A csalitba... Vagy haza... Nem! Nem mozdulok innen semerre!

Lakita és Szokol időközben odaértek. Kicsit csodálkoztak, hogy nem futottunk el.

– Verjük meg őket. – A cingár Lakita minden második szava ez volt. Verekedni.

– Nem. Lányokat nem verünk.

– Akkor csak az indiánt.

Parák és a bandája indiánnak hívott. Simon eltöprengett a javaslaton.

– Először is... Megkötözzük a foglyot. – Odalépett mögém, hátrahúzta két kezemet, és matatott körülöttük egy kicsit. Mintha hurkolna. Kötél persze nem volt Siminél.

Melanie odébb ment, lekuporodott a Kő tövébe. Tüntetőleg előretettem és összefontam a karomat.

– Hé, mit csinálsz?! – Lakita próbált visszaerőltetni az előző helyzetbe. – Meg vagy kötözve! Fogoly! – Aztán megint rákezdett. – Verjük meg!

Simon figyelmét közben más kötötte le. A labdámat babrálta; undorral emelgette, forgatta, végül az egyik kikószált szárnál – gatyaszárnál – fogva megpörgette, és medrek ívbén a házunk túloldalára küldte.

– Jobbat tudok. Csókolózni fognak. Megcsókolóztatjuk őket!

Gál máris intézkedni kezdett.

– Gyerünk! Menj oda, és csókold meg!

– Nem megyek sehova.

Lakita lökdösni kezdett Melanie felé.

– El vagy oldozva, induljál. Ha nem csinálod, megverünk!

– Hagyjatok békén.

Igyekeztem félrenézni. Szokol arca azonban elébem került, vigyorba szaladt, és növekedni kezdett. Hirtelen a fülemhez hajolt.

– Megverünk...

Éreztem, hogy hamarosan sírni kezdek. Melanie el fog szaladni, engem pedig megvernek. Talán... Talán ha valami csúnyát mondanék... Ha hirtelen valami nagyon csúnyát mondanék... Hangosan... Akkor... Talán el lehetne kerülni... Vissza lehetne fojtani...

– Hülyék... Gyávák...

A szemem könnybe lábadt, Szokol és Lakita alakja lágyan szétmosódott... És akkor valami cuppant az arcomon.

– Nem, nem! Nem jó! Ez csak puszi! – Visító, méltatlankodó hang, Lakita. – A csóknál egymáshoz kell nyomni a nyelveket!

– Igen, a nyelveket! Nyújtsátok ki a nyelveketek!

Melanie arca tisztult ki az orrom előtt; már ki is nyújtotta a nyelvét. Én is engedelmeskedtem. Szokol és Lakita felvillanyozódva kurjongattak.

– Gyerünk, rakjátok össze!

Odaérintettem a magamét, ám rögtön vissza is kaptam a fejem.

– Nem jó! Nem jó! Hosszabban kell összetartani! – Szokol odébb lökte Lakitát, így jobb látószöghöz jutott. – Összetartani!

A nedves, ragacos, széttaposott gombák jutottak az eszembe... De azért újra odanyomtam a nyelvem.

Lakita vigyorogva dörzsölte a markát. – Most átmásznak a láthatatlan bigyók, és Melanie-nak gyereke lesz! Szét fog repedni a hasa!

Nem bírtam tovább; keserű nyál gyűlt a nyelvem alatt, köpnöm kellett. A nagyja, sajnos, a lábamra sikeredett.

– De jó! Leköpte magát! Az indián leköpte ma...

– Szevasztok. – Parák jelent meg, kezében bot, fején fura sapka. Néhány számmal nagyobb, imbolygó, szemellenzős vasutassapka. Úgy tűnik, a többiek sem vették észre az érkezését.

– Mit csináltok itt?

Parák volt a banda vezére, bár Szokol Simi néha fellázadt ellene.

– Összehoztunk két jó gyereket! Éppen szerelmeskedtek!

Dél felé haladt az idő, alig lehetett árnyékot látni. Parák sétálni kezdett, fel-alá, komótosan... Aztán, egészen váratlanul, fölfújta az arcát, és dühöset rikkantott. – Szétválasztani őket! Hülyék vagytok!

Simon gyorsan elrántott Melanie mellől.

– Ezek itt ellenünk szövetkeznek! Ti meg hagyjátok?!

Lakita megpróbált közbeszólni.

– Melanie-nak gyereke lesz...

Parák oda sem hederített. Terpeszbe állt, ahogy egy vezérhez leginkább illik.

– Megtiltom, hogy többé találkozzatok! – Botjával előbb rám, aztán Melanie-ra bökött. – Melanie... Melanie áruló!

– Vigyük haza...

A kert ugyanis idegen felségterület volt. Egészen pontosan: az én területem.

– Hazavisszük. – Parák ezúttal elfogadta a javaslatot. – Fogjátok meg!

Ezt ugyan már későn mondta. Melanie, aki egyébként is közelebb állt a csalithoz, lépett néhányat, s már bent lapult a sűrűben. A gengben zavar támadt, Szokol mellől nekem is sikerült a dzsungelbe vetődnöm.

Parák tehetetlenül hadonászott. Jobb híján Lakitát vette elő. – Még egy lányt se tudsz elkapni?

– Menjünk utánuk! – Simi persze tudta, hogy javaslata kellemetlen és felkavaró. Simi szeretett mások gyenge pontjaira rámutatni. – Menjünk utánuk, Parák!

– Nem megyünk sehova. Majd elkapjuk őket, ha előjönnek. – Ezt oda is kiáltotta felénk. – Még elkapunk titeket! Csak várjatok!

Ám nem úgy festett a dolog, mintha az elkapásunkra készülődnének. Mindhárman nekiindultak a lejtőnek, miközben Parák még mindig Lakitán gúnyolódott. Fojtott beszédük érthetlenné vált, majd elhalt. Hazamentek ebédelni.

Megvártuk, míg a geng elporoszkál, s csak aztán bújtunk elő. Melanie a kavarodásban elvesztette a rózsáját, segítettem neki keresni, eredménytelenül. Győzködtem, hogy még rengeteg hasonló rózsát tudunk szerezni; akár százat is, csak le kell őket törni. Egyszerű aratás...

Melanie is elindult a lejtőn. Elővettem zsebemből a Lovagot, nézegettem – az egyik mellső lába már hiányzott. Megdörzsöltem a testét, szárazon szétporlott. Melanie félúton járt, lassított, és megállt.

– Még nem mondtad el, hogy miért lesz háború...

– Nem tudom. Majd megkérdem apukámat.

Hazamentünk.

Csengery Kristóf

KÉT HANG A SORSRÓL

– Nem vár. S ha mégis várna, aligha fog
most már odúból elcsalogatni. Ha
indulni kell, hát majd, ha visznek.
Elvagyok addig is itt: ahogy, úgy.

Hogy? Hogy *nem*. Úgyhogy... – Lám, cinikus: megint
szót szóval élveztetsz! Sose szégyeled?
Magadhoz nyúlsz, ha a szavakhoz,
hisz betüből vagy, a szél is átfúj

rajtad. Nem is: közted. Közöd – az van! A
semmi: vonod ki, még mielőtt magad
szelíd hozamként összeadnád
bármivel itt. Vagy a pontosabb szó

ismét a véres penge: a „bárkivel”?
Kár is tagadnod. Csak lemaradni, csak
nem járni ott a többiekkel,
merre az élet az életért él:

jelszód lehetne, adni jelet ha kedv
benned adódnék. Többnyire nincs adás
adódon – vagy ha van, az is csak
köztes idő. Jeled így: szünetjel.